

Ewa Gawlik

Uniwersytet Łódzki

E-MAIL: ewa.gawlik@now.uni.lodz.pl ORCID: 0000-0002-4587-4858

Justyna Ratkowska-Pasikowska

Uniwersytet Łódzki

E-MAIL: justyna.pasikowska@now.uni.lodz.pl ORCID: 0000-0002-7318-3923

(Nie)pełno(sprawność)

Oddajemy do rąk czytelników XIV numer *Parezi* poświęcony (nie)pełno(sprawności). Tak sformułowana kategoria otwiera się na bachtinowską polifoniczność znaczeń. Gra słów, jaką zastosowałyśmy w (nie)pełno(sprawności) stanowi istotny impuls patrzenia na to zjawisko z punktu społecznych i psychologicznych uwarunkowań, a tym samym poszukiwania „śladów wrażliwości pedagogicznej” (Jaworska-Wikowska, 2011, s. 163), co stało się jednocześnie celem tego tomu. Kategorię (nie)pełno(sprawności) można odczytywać na wiele sposobów, np. jako pełnosprawność *versus* pełnoprawność, niepełnosprawność *versus* niepełnoprawność, sprawność *versus* niesprawność, choroba *versus* zdrowie. Sposób odczytywania kategorii niepełnosprawności jest podstawą jej zrozumienia. Nadal potocznie niepełnosprawność jest utożsamiana z chorobą, czy też z obniżoną sprawnością. Powoduje to zawężenie sensu i pominięcie kontekstu, ponieważ nie zawsze niepełnosprawność przecież jest widoczna. Dlatego też autorkom przyświecało szersze spojrzenie na podjętą problematykę, ponieważ zawężenie kategorii „może pociągać za sobą określony stereotyp wizerunku osoby z niepełnosprawnościami” (Chrzanowska, 2015).

Tytułowa kategoria – niepełnosprawność – stanowi jedną z tych kategorii w dyskursie naukowym i terapeutycznym, które mają ugruntowaną pozycję w sieci pojęć i przewidywalny zakres skojarzeń. Tym bardziej kuszące jest mierzenie się z tą kategorią nastawione na odkrywanie jej mniej wyraźnych, ukrytych lub zaledwie załączkowych własności, ponowne przeglądanie katalogu utartych skojarzeń oraz poszukiwanie pęknięć czyniących możliwym przemyślenie na nowo niepełnosprawności jako zjawiska, pojęcia lub instrumentu opisu tudzież kreacji rzeczywistości społecznej, w tym edukacyjnych możliwości i aporii. Tym bardziej więc wierzymy, że możliwe jest wskazanie

licznych rekonstrukcyjnych, dekonstrukcyjnych i konstrukcyjnych skojarzeń niosących inspiracje dla rozwijania dyskursu poświęconego edukacji i jej szeroko rozumianym kontekstom. Możemy przyglądać się zjawisku niepełnosprawności z różnych perspektyw. Obecnie dominującą perspektywą jest szeroko rozumiany kontekst społeczny. Wyzwania wobec osób z niepełnosprawnością w dużej mierze dotyczą ich samodzielności, uczestnictwa w życiu społecznym, a także ich obecności w przestrzeni społecznej, kulturowej czy prawnej. Wątki teoretyczno-empiryczne podejmowane przez autorów są osadzone właśnie w wyżej wspomnianym kontekście społecznym. Ważne jest, aby podkreślić, że „idea integracji i normalizacji mieści się w wizji rzeczywistości wykreowanej przez myśl humanistyczną (...) a dalszy rozwój i kierunek zmian w myśleniu o niepełnosprawności będzie zmierzał w kierunku autonomizacji” (Chranowska, 2019, s. 423).

Autorzy piszący do tego numeru *Parezi* podjęli się próby rekonstrukcji pojęcia (nie)pełno(sprawność) w sposób interdyscyplinarny. Część pierwszą *Studia i eseje* otwiera artykuł Jerzego Grzegorka *Kultura taneczna osób niepełnosprawnych. Metodyka czy animacja?*, który autor poświęca kulturze tanecznej osób niepełnosprawnych z perspektywy jej praktykowania. Stara się wykazać, że „praktyka kultury tanecznej osób niepełnosprawnych rozpatrywana z udziałem animacji stanowi znacznie szerszą perspektywę rozwoju osobowego, społecznego i kulturowego”. Dorota Prysak w artykule *Nienasycona dorosłość osób z niepełnosprawnościami* fantastycznie włącza kategorię nienasylenia w dyskurs o osobach z niepełnosprawnością. Artykuł traktuje o refleksji nad wypełnianiem zadań rozwojowych w okresie dorosłości przez osoby z niepełnosprawnościami. Z kolei Ewa Kos w artykule *Funkcjonowanie społeczne dziecka z mutyzmem wybiórczym jako obszar specjalnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych* podkreśla, że „mutyzm wybiórczy jest zaburzeniem, które dotyka coraz więcej dzieci i młodzieży”. Autorka koncentruje się na omówieniu wybranych specjalnych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych dziecka z mutyzmem wybiórczym.

W części drugiej zatytułowanej *Warsztat badawczy* znajduje się sześć tekstów. Wanda Baranowska w artykule *Teoria umysłu, oczekiwania społeczne a sytuacja osób z Zespołem Aspergera*, podejmuje próbę analizy stanu badań nad teorią umysłu oraz jej deficytem u osób z Zespołem Aspergera (ZA) oraz poszukuje związków teorii umysłu z oczekiwaniami, które wyznaczają reguły współzależności społecznej. Z kolei Beata Gumieny w artykule *Źródła zasobów rodziców wychowujących dzieci z głębszą niepełnosprawnością intelektualną* podjęła próbę zrozumienia i ukazania subiektywnych znaczeń, jakie rodzice nadają własnym zasobom, odkrywanym w toku konstruowanego

życia. W analizie materiału empirycznego ukazuje pięć źródeł generowania zasobów, czyli źródeł pomnażania sił przez rodziców w biegu ich życia. Artykuł Katarzyny Okólskiej *Dylematy związane z teoretycznym nasyceniem w badaniach wykorzystujących procedury metodologii ugruntowanej*, to z kolei próba przybliżenia dylematów badacza, dotyczących „teoretycznego nasycenia”. Badania dotyczyły pracy kuratorów rodzinnych. Miały one charakter terenowy, z użyciem procedur metodologii teorii ugruntowanej. Katarzyna Podyma w artykule *Wsparcie osób z niepełnosprawnością intelektualną na przykładzie mieszkalnictwa wspomaganego* podejmuje problematykę codzienności osób z niepełnosprawnością intelektualną, skupiając uwagę na problematyce mieszkalnictwa wspomaganego. Zauważa, że codzienność osób z niepełnosprawnością intelektualną wiąże się z koniecznością pomocy w związku z deficytami w ich funkcjonowaniu. Zebrane dane ukazują zakres wsparcia udzielanego przez mieszkalnictwo wspomaganie. Matylda Pachowicz w artykule *Edukacja i terapia osób z niepełnosprawnością w czasie pandemii COVID-19 na przykładzie Ośrodka Rewalidacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego* przeanalizowała perspektywę nauczycieli, terapeutów oraz specjalistów pracujących w Ośrodku Rewalidacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym w czasie pandemicznym.

Celem artykułu *Znaczenie terapii integracji sensorycznej w funkcjonowaniu dzieci ze spektrum autyzmu w normie intelektualnej* autorstwa Sonii Jarzombek-Ziemiańskiej, było określenie znaczenia terapii Integracji Sensorycznej i odruchów pierwotnych na jakość funkcjonowania i postępy edukacyjne uczniów ze spektrum autyzmu w normie intelektualnej. Autorka zapoznaje czytelnika ze specyfiką funkcjonowania uczniów ze spektrum autyzmu.

Numer zamyka esej *Lekcja życia* Aleksandra Cywińskiego w części poświęconej *Życie (jest) Szkołą*. Sztuką, którą napisał Autor, starał się odmalować charakter uczniowskich relacji w myśl cytowanego przez niego Zamoyńskiego „Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie”. Sztuka to pokłosie obserwacji sytuacji politycznej w kraju: strajk nauczycieli, spory światopoglądowe.

BIBLIOGRAFIA

- Chrzanowska, I. (2015). *Pedagogika specjalna. Od tradycji do współczesności*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Chrzanowska, I. (2019). *Pedagogika specjalna*. W: Z. Kwieciński, B. Śliwerski (red.), *Pedagogika. Podręcznik akademicki*. Warszawa: PWN.
- Jaworska-Wtkowska, J. Kwieciński, Z. (2011). *Nurty pedagogii. Naukowe, dyskretne, odlotowe*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.